

Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

[Determining the Attitude of Students of Emergency Aid and Disaster Management Department to Sports]

[ID](#)Ramazan Aslan, MSc, PhD¹; [ID](#)İrem Cantürk¹; [ID](#)Emine Pekel¹

¹ Ardahan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Ardahan, Türkiye

Sorumlu Yazar / Correspondence Address:

Ramazan Aslan, MSc, PhD

Ardahan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Ardahan, Türkiye

E-mail: ramazanaslan@ardahan.edu.tr

Geliş tarihi / Received: 28.05.2022

Revizyon tarihi / Revised: 09.09.2022

Kabul tarihi / Accepted: 15.09.2022

Elektronik yayın tarihi: 18.09.2022

Online published

Anahtar Kelimeler / Keywords: Acil Yardım, Afet Yönetimi, Fiziksel Aktivite, Spor, İtfaiye/ Emergency Aid, Disaster Management, Physical Activity, Sports, Firefighting

Kısaltmalar / Abbreviations: Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY), Kardiyo Pulmoner Resusitasyon (KPR), Spora İlgili Duyuma (SID), Sporla Yaşama (SY), Aktif Spor Yapma (ASY), Beden Kitle İndeksi (BKİ).

Künye / Cite this article as: Aslan R, Cantürk İ, Pekel E. Determining the attitude of students of emergency aid and disaster management department to sports. *Emerg Aid Disaster Science*.2022;2(2):?-?.

Copyright holder Journal of Emergency Aid and Disaster Science

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. This is an open Access article which can be used if cited properly.

Özet

Giriş: Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY) Bölümü öğrencileri için sportif faaliyetler önemli bir yere sahiptir. Sportif davranışın gerçekleştirilebilmesi için spora yönelik tutumun belirlenmesi ve gerekli ise bu tutumu yükseltici faaliyetlerin yapılması önemlidir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı AYAY Bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının (SYT) belirlenmesi şeklinde belirlenmiştir.

Yöntem: Kesitsel tipte tasarlanan çalışmada veriler yüz-yüze gerçekleştirilen görüşmelerde anket formu kullanılarak toplanmıştır. Örneklem seçiminde basit rastgele örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma analizleri 236 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %70,3 ile çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Yaş ortalaması 21,02±1,69, Beden Kitle İndeksi (BKİ) ortalaması 21,60±2,74 ve SYT puanı ortalaması 77,48±20,81 olarak tespit edilmiştir. SYT ile yaş ve haftalık spor yapma sıklığı arasında pozitif anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Erkeklerin, spor derslerinin mesleği için önemli olduğunu düşünenlerin, daha önce amatör ve lisanslı sporcu olanların, halı saha vb. etkinliklere katılanların, ailesi tarafından spora teşvik edilenlerin ve ailesinde sporcu bulunanların spora yönelik tutumlarının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Sonuç olarak Gümüşhane Üniversitesi AYAY bölümü öğrencilerinin SYT'lerinin orta düzeyde olduğu ve yaş, cinsiyet, ailenin spora yaklaşımı, geçmiş spor deneyimi, spor derslerinin meslek için önemi gibi faktörlerin bu tutumu üzerinde değişikliğe sebep olduğu tespit edilmiştir. Eğitim ve meslek hayatlarında başarılı olabilmeleri için AYAY öğrencilerinin SYT'yi arttıracak çalışmaların yapılmasının gerekliliği ortaya konmuştur.

Abstract

Introduction: Sports activities have an important place for the students of the Emergency Aid and Disaster Management (EADM) Department. To realize the sportive behavior, it is important to determine the attitude towards sports and, if necessary, to carry out activities that increase this attitude.

Purpose: The aim of this research was to determine the attitudes towards sports (ATS) of AYAY Department students.

Method: In the study, which was designed as a cross-sectional type, data were collected using a questionnaire form in face-to-face interviews. Simple random sampling technique was used in sample selection. Research analyzes were carried out on 236 questionnaires.

Findings: Women constitute most of the participants with 70.3%. The average age was 21.02 ± 1.69, the average BMI was 21.60 ± 2.74 and the mean ATS score was 77.48 ± 20.81. A positive significant relationship was found between ATS and age and weekly exercise frequency. It was determined that men, those who think sports lessons are important for their profession, those who were amateur and licensed athletes before, those who were encouraged to sport by their families, and those with athletes in their family were found to have higher attitudes towards sports than other participants.

Conclusions: As a result, it has been determined that the ATS of Gümüşhane University AYAY department students is moderate and factors such as age, gender, family's approach to sports, past sports experience, and the importance of sports lessons for the profession cause a change on this attitude. For AYAY students to be successful in their education and professional life, it has been revealed that it is necessary to carry out studies that will increase ATS.

Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY) bölümü, afet ve acil durumlara yönelik planlama, hazırlık, müdahale ve iyileştirme konularında kapsamlı eğitim veren bir lisans programıdır. Bölüm müfredatı incelendiğinde müfredatta birçok teorik ders ile birlikte özellikle afet ve acil durumlara müdahaleye yönelik kapsamlı uygulamalı derslerin olduğu görülmektedir. Bu dersler doğrultusunda bölüm mezunları çeşitli kuruluşlara ait itfaiye teşkilatlarında yangına müdahale, arama kurtarma vb. iş kollarında istihdam edilmektedirler. Yine alınan dersler doğrultusunda bölüm mezunlarının hastane öncesi acil sağlık hizmetleri alanında istihdam edilme potansiyelleri mevcuttur.¹

AYAY bölümü mezunlarının iş kolları fiziksel olarak yüksek aktivite gerektirmektedir. Bir itfaiye personelinin kişisel koruyucu donanımları ve temiz hava solunum cihazını kullanarak, hortum operasyonları, yoğun sürünme, ağır nesnelere kaldırma ve taşıma, çatıları veya duvarları güç veya el aletleri kullanarak zorla havalandırma gibi yüksek stresli bir çok yangınla mücadele faaliyetlerini gerçekleştirmesi gerekmektedir.² Normal şartlar altında dahi yüksek fiziksel performans gerektiren bu faaliyetler ısı stresi ile çok daha zor hale gelmektedir.³ Dennison vd. (2012) yüksek zindelik düzeylerine sahip itfaiyecilerin, işe özel görevleri yerine getirmede diğerlerine göre çok daha başarılı olduğunu belirtmiştir.⁴ Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin sunumunda da fiziksel güç gerektiren birçok uygulama bulunmaktadır. Bu uygulamalara dar merdivenlerde hastaları taşımak, yüksek kilolu veya obez hastaları taşımak ve uzun süre Kardiyolojik Pulmoner Resusitasyon (KPR) uygulamak örnek olarak gösterilebilir. KPR uygulamasında devamlılık hayati öneme sahipken yorgunluk en önemli problemlerden birisidir.⁵ Gerçekleştirilen bir çalışma KPR uygulamasının etkin bir şekilde yapılabilmesinde kas gücünün önemli bir etken olduğu saptanmıştır.⁶ Her iki çalışma alanında çalışan personellerin çok çeşitli iklim koşullarında ve fiziksel ortamlarda çalışabileceği ve bu ortamların çok daha yüksek fiziksel efor gerektirebileceği bilinmektedir. Ayrıca her iki çalışma alanında kadın ve erkeklerin tamamından aynı işlerin yapılmasının beklenmesi, müdahalelerin zaman baskısı altında yapılmasının gerekeceği gerçekleri de unutulmamalıdır.⁷ Tüm bu sebeplerle AYAY bölümünde öğrenimine devam eden öğrencilerin meslek yaşamlarında başarılı olabilmeleri için fiziksel olarak dayanıklı olmaları gerekmektedir. Mesleki başarının yanı sıra meslek hastalıklarından korunmak için de fiziksel dayanıklılık oldukça önemlidir.^{2,8} Beden sağlığı ve kondisyonu yüksek tutmada kuşkusuz en büyük yardımcı sportif faaliyetlerdir. Öğrencilerin yüksek kondisyon ve beden sağlığını yakalamak ve sürdürmek için sporu yaşamlarının bir parçası haline getirmeleri gerekmektedir.⁹

Spora yönelik istendik yönde bir davranış değişikliği gerçekleştirmek için atılacak ilk adım spora yönelik tutumlarının belirlenmesi olacaktır. Tutum, belirli bir varlığı bir dereceye kadar beğenme veya beğenmeme şeklinde değerlendirerek ifade edilen psikolojik bir eğilimdir.¹⁰ Tutum kavramının ölçülmeye başlamasından bu yana, tutumun davranışların öncülü olduğuna yönelik bilimsel çalışmalar yürütülmüştür ve tutumun davranışlar üzerine olan etkisi açıkça kabul edilmektedir. Olumlu tutumlar davranışın gerçekleşme olasılığı-

nı arttırmaktadır.¹¹ AYAY bölümü öğrencileri için vazgeçilmez konumdaki beden sağlığını ve kondisyonu yakalamak/sürdürmek için öğrencilerin sportif faaliyetler konusunda teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu faaliyetleri artırma yolundaki ilk adım ise kuşkusuz spora yönelik tutumlarının belirlenerek bu tutumu olumlu yönde değiştirecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi olacaktır.

Literatürde üniversite öğrencilerin spora yönelik tutumlarının ve bu tutumları etkileyen faktörleri ölçmeye yönelik gerçekleştirilmiş birçok araştırma mevcuttur.¹²⁻¹⁷ Bu araştırmayı diğer çalışmalardan ayıran en önemli özellik AYAY bölümünün ve istihdam alanının öğrencilerden talep ettiği gereksinimlerdir. Sarı ve Taylan (2020) çalışma alanı bakımından AYAY bölümü ile benzer özellikleri taşıyan İlk ve Acil Yardım bölümü öğrencileri üzerine benzer bir araştırma gerçekleştirmiştir.¹⁸ Ancak AYAY programı öğretim süresi, ders müfredatı ve alternatif istihdam alanları ile İlk ve Acil Yardım programından ayrılmaktadır. Literatürde direkt AYAY bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

AYAY bölümü öğrencilerinin öğrenim süresince ve mezuniyet sonrası istihdamda bedensel sağlığının ve kondisyonun önemi açıktır. Bedensel sağlığı ve kondisyonu yükseltmek için de spora yönelik tutumun belirlenmesi ve gerekiyorsa olumlu yönde artırıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi AYAY bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının ve bu tutumları etkileyen faktörlerin belirlenmesi olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yöntemleri altında yer alan tarama araştırmaları modelinde kesitsel tiptedir.

Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini 2019/2020 Eğitim Öğretim Döneminde Gümüşhane Üniversitesi AYAY Bölümünde öğrenim gören 447 öğrenci oluşturmaktadır.¹⁹ Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) 500 kişilik bir evren için 217 kişilik örneklemin yeterli olacağını belirtmiştir.²⁰ Bu sebeple hatalı olabilecek anketler göz önüne alınarak 250 kişilik örneklem sayısı belirlenmiştir. Örneklemin belirlenmesinde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tüm öğrencilerin isminin bulunduğu liste SPSS programına yüklenmiştir ve rastgele 250 kişi belirlenmiştir. Bu örneklem listesinde yer almasına rağmen anketi doldurmayı kabul etmeyen öğrencilerin olması durumunda listede bir sonraki sırada yer alan öğrenciye ulaşılmıştır.

Veri toplama formunu toplam 250 katılımcı doldurmuştur. Eksik ve hatalı veri bulunan 14 form analizden çıkartılarak toplam 236 form üzerinden analiz yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplamak amacıyla iki bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Anketin ilk kısmında araştırmacılar tarafından oluşturulan yaş, cinsiyet, yaşanan yer, ekonomik durum,

sportif alışkanlıklar, boy ve kilo gibi tanımlayıcı bilgileri toplamayı amaçlayan “Kişisel Bilgiler Formu”na yer verilmiştir. Bu kısımda elde edilen boy ve kilo verileri kullanılarak Beden Kitle İndeksi (BKİ) hesaplaması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen BKİ verisi Dünya Sağlık Örgütü Tarafından da kullanılan sınıflama kullanılarak zayıf (<18,5), normal (18,5-24,9), kilolu (25-29,9) sınıf I obez (30-34,9), sınıf II obez (35-39,9) ve sınıf III obez (>39,9) olacak şekilde gruplanmıştır. 21 İkinci kısmında Şentürk tarafından geliştirilen ve 25 sorudan oluşan “SYT Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcılardan ölçekte yer alan beşli likert tipi (Asla Katılmıyorum, ..., Tamamen Katılıyorum) soruların her birine kendilerine en uygun şekilde cevap vermeleri istenmiştir.²² Ölçeğin geçerlilik çalışması Şentürk (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir ve ölçek Spora İlgili Duyuma (SID), Sporla Yaşama (SY) ve Aktif Spor Yapma (ASY) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Yine Şentürk (2014) analizlerde ölçeğin her sorusunun puanlarının toplanarak elde edilen toplam puanın kullanılmasını önermiştir.²² Bu öneri doğrultusunda ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan 125’tir. Yüksek puan katılımcıların spora yönelik olumlu tutumlarını yansıtmaktadır. Ayrıca ölçek puanı 20’şer puanlık 5 eş gruba ayrılarak grup değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir. Bunlar çok düşük düzey (25-45 puan), düşük düzey (46-65 puan), orta düzey (66-85 puan) yüksek düzey (86-105 puan) ve çok yüksek düzeydir (106-125 puan). Tablo 1’de ölçeğin ve alt boyutlarının tanımlayıcı istatistiği, normallik ve güvenilirlik analizleri yer almaktadır. Bu verilere göre hem alt boyutta hem de toplamda ölçek güvenilir bulunmuştur. Aynı zamanda alt boyutlar sağlamsa da SYT yani toplam ölçek puanı normal dağılıma uyum sağlamıştır. Şentürk’ün (2014) önerisi doğrultusunda bu çalışmadaki analizlerde ölçeğin alt boyutları değil toplam puanı kullanılmıştır.²² Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır.²³ Verilerin olasılıklı örnekleme yöntemi ile toplanması ve normal dağılımı varsayımını sağlaması sebebiyle parametrik istatistikler kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik olarak yüzde (%), frekans (n), ortalama (\bar{x}), standart sapma (ss), minimum (min.), maksimum (max.) değerler verilmiştir. İki gruplu verilerin karşılaştırılmasına Bağımsız Örnekler T-testi, çok gruplu verilerin karşılaştırılmasında varyansların homojen dağıldığı durumlarda One Way Anova, varyansların homojen dağılmadığı durumlarda ise Welch testi, ilişki analizinde ise Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde

değerlendirilmiştir. Ayrıca analizler etki büyüklükleri (d) ve güven aralığı değerleri (%95 CI) ile birlikte raporlanmıştır.

BULGULAR

Araştırma toplamda 236 katılımcı dahil olmuştur. Katılımcıların %70,3 ile çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %83’ü kentsel bir alanda yetiştiğini veya yaşadığını belirtirken %69,5’i ekonomik durumunun orta düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Kronik hastalığa sahip katılımcı oranı %8,5 iken katılımcıların %80,5 ile büyük çoğunluğunun BKİ’si normal aralıktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Kategorik Değişkenlere Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler (n=236)

Değişken	f	%
<i>Cinsiyet</i>		
Kadın	166	70,3
Erkek	70	29,7
<i>Yerleşim Düz.</i>		
Kırsal	40	17,0
Kentsel	196	83,0
<i>Kronik hastalık</i>		
Var	20	8,5
Yok	216	91,5
<i>Ekonomik Durum</i>		
Kötü	44	18,6
Orta	164	69,5
İyi	28	11,9
<i>BKİ Grup</i>		
Zayıf	20	8,5
Normal	190	80,5
Kilolu	20	8,5
Sınıf-I Obez	3	1,3

BKİ: Beden Kitle İndeksi

Yaş ortalaması $21,02 \pm 1,69$ iken BKİ ortalaması $21,60 \pm 2,74$ olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların SYT’lerinin $77,48 \pm 20,81$ düzeyi ile ortalama düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kategorik olarak değerlendirildiğinde %7,20 si çok düşük, %19,49’u düşük, %35,59’u orta %30,08’i yüksek ve %7,63’ü çok yüksek düzeyde SYT’ye sahiptir (Tablo 3).

Araştırma kapsamında katılımcılara spor dersleri mesleki gelişimi için önemli olup olmadığı, eğitim müfredatında

Tablo 1. SYT Ölçeği İstatistik Bilgileri

Boyut	Tanımlayıcı İstatistik					S.W.Normallik Testi		N	Cronbach’s Alpha
	n	\bar{x}	ss	Min.	Max.	İstatistik	p		
SY	236	22,82	5,69	7	35	,978	,001	7	,797
SID	236	37,17	11,04	12	60	,984	,008	12	,918
ASY	236	14,29	4,59	5	25	,984	,011	6	,789
SYT	236	77,48	20,81	25	125	,988	,053	25	,947

Tablo 3. Sürekli Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	n	min-max	$\bar{x}\pm ss$	Değişken	n	min-max	$\bar{x}\pm ss$
SYT	236	25-125	77,48±20,81	Adım sayısı (gün)	215	50-20000	8263,19±4315,78
BKİ	236	16-34,15	21,60±2,74	Kilo (kg)	236	40-107	61,06±10,75
Yaş	236	18-24	21,02±1,69	Boy (cm)	236	147-192	167,69±7,97
Haftalık spor (dk)	144	30-700	191,07±142,65				

Tablo 4. Spor ile İlgili Ders Kapsamındaki Sorulara Ait Tanımlayıcı İstatistikler (n=236)

Değişken	f	%
<i>Spor dersleri mesleğim için önemli</i>		
Evet	221	93,6
Hayır	15	6,4
<i>Spor ile ilgili ders olmalı</i>		
Katılıyorum	160	67,8
Kararsızım	22	9,3
Katılmıyorum	54	22,9
<i>Vücut geliştirme dersi olmalı</i>		
Evet	143	60,6
Hayır	93	39,4
<i>Atletizm dersi olmalı</i>		
Evet	119	50,4
Hayır	117	49,6
<i>Yüzme dersi olmalı</i>		
Evet	145	61,4
Hayır	91	38,6

spora yönelik derslere yer verilip verilmemesi ve eğer yer verilmesi gerekiyorsa ne tür bir derse yer verilmesi gerektiği sorulmuştur (Tablo 4).

Lisanslı olarak spor yapmış erkeklerin oranı (%47,1) lisanslı spor yapmış olan kadınların oranından (%19,3), benzer şekilde amatör olarak spor yapmış erkeklerin oranı (%61,4), amatör olarak spor yapmamış kadınların oranından (%47) istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir (Tablo 5).

SYT ile yaş ($r=,235$, $p=,000$) ve haftalık spor süresi ($r=,228$, $p=,006$) arasında anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir. Eğitim müfredatında spora yönelik dersin olması gerektiği düşüncesine katılan veya kararsız olduğunu ifade eden öğrencilerin tutup puanları bu düşünceye katılmadığını belirten öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 6).

Erkeklerin, spor dersinin mesleği için önemli olduğunu düşünenlerin, daha önce lisanslı sporcu olanların, amatör olarak spor yapanların, halı saha vb. etkinliklere katılanların, ailesi tarafından spora teşvik edilenlerin ve ailesinde sporcu bulunanların spora yönelik tutumları diğer katılımcılara göre daha yüksektir (Tablo 7). SYT ile BKİ, ekonomik durum ($d=0,13$), kronik hastalığa sahip olma durumu ($d=-0,22$) ve

Tablo 5. Cinsiyete ve BKİ'ye Göre Spora Aktif Katılım Oranları

	Lisanslı				Amatör			
	Evet (n)	Evet (%)	Hayır (n)	Hayır (%)	Evet (n)	Evet (%)	Hayır (n)	Hayır (%)
<i>Cinsiyet</i>								
Kadın	32	19,3	134	80,7	78	47,0	88	53,0
Erkek	33	47,1	37	52,9	43	61,4	27	38,6
p				0,000				0,043
X ²				19,158				4,110
<i>Beden Kitle İndeksi</i>								
Zayıf	6	30,0	14	70,0	11	55,0	9	45,0
Normal	48	25,3	142	74,7	92	48,4	98	51,6
Kilolu	8	40,0	12	60,0	16	80,0	4	20,0
Sınıf-I Obez	1	33,3	2	66,7	1	33,3	2	66,7
p				0,541				0,052
X ²				2,156				7,719

yerleşim düzeyi ($d=0,18$) arasında anlamlı ilişki saptanmıştır.

TARTIŞMA

Bu araştırma kapsamında mesleki yaşamlarında fiziksel mu-kavemetleri önemli olacak olan AYAY bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumları belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda AYAY bölümüm öğrencilerinin SYT'lerinin orta

düzeyde olduğu saptanmıştır. Gerçekleştirilen diğer birçok çalışmada üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir.^{12,17,24-26}

Yaş ile SYT arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kangalgil vd. (2006) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin yaşları ile beden eğitimi ve spora karşı tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.²⁷

Tablo 6. Spor Dersini Desteklemeye Yönelik Tek-Yönlü Varyans Analizi Tablosu

Spor Dersi Olmalı	n	%	\bar{x}	ss		Tek-Yönlü Varyans Testi İstatistiği					
						KT	Sd	KO	F	d	p
Katılmıyorum	54	22,8	67,87	20,40	G. Arası	6597,62	2	3298,81			
Kararsızım	22	9,3	82,59	14,97	G. İçi	95195,31	233	408,56	8,074	0,279	,000
Katılıyorum	160	67,8	80,02	20,74	Toplam	101792,93	235				
Toplam	236	100	77,48	20,81							

KT: kareler toplamı, Sd: serbestlik değeri, KO: kare ortalaması,

Tablo 7. İkili Karşılaştırma Analizleri (T-Testi)

Gruplar	n	%	\bar{x}	ss	Sh	T İstatistiği			95% CI		d
						t	Sd	p	Lower	Upper	
<i>Cinsiyet</i>											
Kadın	166	70,34	74,08	19,42	1,51	-3,991	234	,000	-17,145	-5,812	0.55
Erkek	70	29,66	85,56	21,90	2,62						
<i>Spor dersi mesleği için önemli mi?</i>											
Evet	221	93,64	78,77	19,98	1,34	3,758	234	,000	9,660	30,954	1,0
Hayır	15	6,36	58,47	24,17	6,24						
<i>Daha önce lisanslı sporcu oldu mu?</i>											
Evet	65	27,54	89,34	18,19	2,26	5,752	234	,000	10,757	21,966	0.85
Hayır	171	72,46	72,98	20,00	1,53						
<i>Amatör olarak spor yapıyor mu?</i>											
Evet	121	51,27	86,25	17,54	1,59	7,346	234	,000	13,163	22,811	0.90
Hayır	115	48,73	68,26	20,04	1,87						
<i>Halı saha vb. katılıyor mu?</i>											
Evet	116	49,15	80,97	20,23	1,88	2,563	234	,011	1,589	12,143	0.30
Hayır	120	50,85	74,11	20,90	1,91						
<i>Ailesi spora teşvik ediyor mu?</i>											
Evet	129	54,66	83,40	18,78	1,65	5,034	234	,000	7,936	18,144	0.65
Hayır	107	45,34	70,36	20,99	2,03						
<i>Ailesinde de sporcu var mı?</i>											
Var	110	46,61	81,33	20,30	1,94	2,686	234	,008	1,919	12,481	0,40
Yok	126	53,39	74,13	20,75	1,85						

Sh: Standart Hata, Sd: Serbestlik Değeri

Koçak (2014) ise spor dışı alanlarda öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmada yaş ile SYT arasında anlamlı bir ilişki saptamamıştır.²⁴ AYAY bölümünde artan yaşla birlikte mezuniyete yaklaşan öğrencilerin spora daha olumlu bakmalarının sebebi istihdam için sportif performanslarını yükseltmeleri gerektiğinin farkına varmaları olabilir.

Spor derslerinin mesleği için önemli olduğunu düşünen ve spora yönelik ders almak isteyen öğrencilerin SYT'lerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. SYT yüksek olan öğrencilerin spor ile ilgili aktivitelere ve derslere katılma konusunda istekli olmaları beklendik bir durumdur. Tutumlar beklentiler ve duygulanım üzerinde etkilere sahiptir.²⁸

Erkeklerin SYT'lerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Son dönemde yapılan çalışmalar incelendiğinde literatürde bu bulguya benzer sonuçlara,^{14,17,27,29-31} aksi yönde sonuçlara^{32,33} ulaşan ve herhangi bir fark tespit etmeyen

çalışmalar^{25,26,34,35} mevcuttur. Ayrıca erkeklerin spora katılım düzeylerinin kadınlardan daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum olumlu geri dönüş ile açıklanabilir. Spora katılım tutumu, olumlu tutum ise katılımı arttırmaktadır. Aynı durum tersi şekilde de geçerlidir. Yüksel (2014) toplumsal cinsiyet normlarının böyle bir farka sebep olduğunu ve bu farkın her geçen gün kapanmasına rağmen hala spor alanında hissedilir düzeyde etkili olduğunu belirtmiştir.³⁶

Daha önce amatör veya lisanslı olarak spor yapanların, halı saha vb. aktivitelere katılanların SYT'lerinin diğerlerine göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda haftalık spor süresi ile SYT arasında pozitif anlamlı korelasyon tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda aktif spor yapan bireylerin daha yüksek tutum puanına sahip olduğu belirtilmiştir.^{24,26,30,37} Benzer şekilde Tomik vd. (2012) aktif olarak bir spor kulübünde görev almanın spora yönelik tutumu olumlu yönde arttırdığını belirtmiştir.²⁹ Kangalgil vd. (2006) sporcu lisansı bulunan öğrencilerin SYT puanlarının

daha yüksek olduğunu belirtmiştir.²⁷ Tutumların davranışları etkilemesine ek olarak davranışların da tutumların oluşmasında önemli bir yere sahip olduğunu ifade eden çalışmalara rastlanmaktadır. Tutum ve davranış arasında, tutumların gelecekteki davranışları yönlendirmesi ve geçmiş yaşantıların da bugün ki tutumları şekillendirmesi şeklinde, karşılıklı bir ilişki vardır.²⁸ Bu sebeple gerçekleşen olumlu davranış ve deneyimlerin olumlu tutumu arttırdığı varsayımı ile elde edilen bu sonuç açıklanabilmektedir.

Ailesinde sporcu bulunanların ve ailesi tarafından spora teşvik edilen öğrencilerin SYT'lerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ailesinde amatör veya profesyonel olarak sporla ilgilenen birey bulunan öğrencilerin SYT'lerinin daha yüksek olduğunu saptayan çalışmalar mevcuttur.^{15,25} Ailede spor yapan birinin olması bireylere sporun faydalarını yakından gözlemlene imkânı sağlayacaktır. Bu gözlemler bireylerin tutumlarının daha yüksek olmasının sebebi olarak açıklanabilir. Yine ailenin önerileri bireyler için büyük önem taşıdığından spora yönelik verilen tavsiyelerin tutumu artırması muhtemeldir.

Literatür incelendiğinde bazı çalışmalarda öğrencilerin gelir düzeyine göre spor tutumu arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.^{35,37} Bu çalışmada da anlamlı fark tespit edilmemiştir. Koçak (2014) ise gerçekleştirmiş olduğu çalışmada refah seviyesi ile tutum arasında olumlu bir ilişki tespit etmiştir.²⁴

BKİ ve SYT arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Kalfa (2019) Diş Hekimliği Fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında,²⁵ Sarı ve Taylan (2020) ise İlk ve Acil Yardım Bölümü öğrencileri üzerine gerçekleştirdiği çalışmasında benzer şekilde BKİ ile SYT arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.¹⁸ BKİ normal şartlarda ne kadar sporla ilişkilendirilme eğiliminde olursa da beslenme ve genetik faktör bu konuda göz ardı edilmemelidir.³⁸ Ayrıca anlamlı fark çıkmamasına rağmen kilolu bireylerin normal ve zayıf bireylerden daha yüksek SYT puanına sahip oluşu ve sınıf-I obez bireylerin açık ara düşük puana sahip olmaları dikkat çekicidir. BKİ aktif spor yapan bireylerde yanıltıcı sonuçlar verebilmektedir. Özellikle yağ oranı düşük sporcuların BKİ değerleri yüksek çıkabilmektedir. Bu çalışmada yer alan kilolu kategorisindeki katılımcılar incelendiğinde %80'inin amatör ya da profesyonel olarak spor yaptıkları görülmektedir. Tutumlarının yüksek çıkması bu şekilde açıklanabilir. Sınıf-I obez sınıftaki bireylerin bu kadar düşük bir tutuma sahip olmaları iki şekilde yorumlanabilir. Bu yorumlardan ilkinde düşük tutum sebep obezite sonuçtur. Özellikle modern yaşam ile birlikte her geçen gün hareket azalmaktadır, spor tutumunu da düşük olması ile bu durum obezite gibi ciddi sağlık sorunlarına sebep olabilecek potansiyele sahiptir. İkinci yorumda ise obezite bir sebeptir. Obezite bir noktadan sonra bireyin hareketlerini kısıtlayabilir, performansını ciddi anlamda düşürebilir veya birey için psikolojik bariyerler oluşturabilir. Bu durum da düşük tutuma sebep olabilir.³⁹ Benzer şekilde kronik hastalığa sahip bireylerin daha düşük puana sahip olmaları (istatistiksel olarak anlamlı değil) bu durumu desteklemektedir.

Sınırlılıklar

Gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen bulgular Gümüşhane Üniversitesinde öğrenim gören AYAY bölümü öğrencilerinin araştırma sürecindeki düzeylerini yansıtmaktadır diğer üniversitedeki öğrencilere genellenemez. Araştırmada anketlerde yer alan verilerin öğrencilerin gerçek durumlarını yansıttığı varsayılmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan analizler sonucunda Gümüşhane Üniversitesi AYAY bölümü öğrencilerinin SYT'lerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğrenim hayatı süresince ve mesleki yaşamı süresince fiziki güç gerektirecek birçok iş ile karşılaşacak olan AYAY öğrencilerinin SYT'lerini yükseltmek amacı ile teşvik edici faaliyetler gerçekleştirilmelidir. Bu faaliyetler planlanırken yaş, cinsiyet, ailenin spora yaklaşımı, geçmiş spor deneyimi, haftalık spor süresi, spor derslerinin meslek için önemi gibi faktörlerin spora yönelik tutum üzerinde etkili olduğu göz ardı edilmemelidir.

Etik

Etik komite onayı: Çalışmada kullanılan veri toplama aracı için Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 95674917-108.99-E.44135 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Kullanılan SYT ölçeği için ölçek sahibinden elektronik posta yolu ile onay alınmıştır. Ayrıca anketi dolduran her bir katılımcıdan anketi gönüllü olarak doldurduğuna dair sözlü onam alınmıştır.

Bilgilendirilmiş onay: Yok.

Akran İncelemesi

İç ve dış inceleme yapılmıştır.

Yazarların Katkısı

Bu çalışmanın; çalışma konsepti, literatür araştırması, çalışma tasarımı, veri toplama, veri analizi, veri yorumlaması, yazım ve kritik revizyon işlerinin tamamı yazarlar tarafından eşit bir şekilde yapılmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemektedir.

Finansman

Çalışma için herhangi bir finansman desteği kullanılmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Koçak H, Çalışkan C, Aslan R, Yazgan J, Kozyel M. *Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü Tercih Rehberi-2020*. Ankara; 2020.
2. National Fire Protection Association. NFPA 1582 Standard on Comprehensive Occupational Medical Program for Fire Departments. 2013 Edition. Massachusetts; 2013.
3. Horn GP, Kesler RM, Kerber S, et al. Thermal response to firefighting activities in residential structure fires: impact of job assignment and suppression tactic. *Ergonomics*. 2018;61(3):404-419. doi:10.1080/00140139.2017.1355072.
4. Dennison KJ, Mullineaux DR, Yates JW, Abel MG. The Effect of Fatigue and Training Status on Firefighter Performance. *Journal of Strength and Conditioning Research*

- ch. 2012;26(4):1101-1109.
5. Riera SQ, González BS, Alvarez JT, Del Fernández MMF, Saura JM. The physiological effect on rescuers of doing 2min of uninterrupted chest compressions. *Resuscitation*. 2007;74(1):108-112. doi:10.1016/j.resuscitation.2006.10.031.
 6. López-González A, Sánchez-López M, Garcia-Hermoso A, López-Tendero J, Rabanales-Sotos J, Martínez-Vizcaíno V. Muscular fitness as a mediator of quality cardiopulmonary resuscitation. *Am J Emerg Med*. 2016;34(9):1845-1849. doi:10.1016/j.ajem.2016.06.058.
 7. Kirlin LK, Nichols JF, Rusk K, Parker RA, Rauh MJ. The effect of age on fitness among female firefighters. *Occupational Medicine*. 2017;67(7):528-533. doi:10.1093/occmed/kqx123.
 8. Önal Ö. Acil Sağlık İstasyonlarında Çalışan Personelin Mesleki Risk Durumları Özgür. *Journal of Contemporary Medicine*. 2015;5(4):239-244. doi:10.16899/ctd.46579.
 9. Janssen I, LeBlanc AG. Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*. 2010;7(40):1-16. doi:10.1186/1479-5868-7-40.
 10. Eagly AH, Chaiken S. *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich college publishers; 1993.
 11. Ajzen I, Fishbein M. *The Influence of Attitudes on Behavior*. Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers; 2005.
 12. Aksoy D, Canli U, Atmaca K. Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği). *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*. 2020;3(1):162-170.
 13. Alp H, Süngü B. Üniversite Öğrencilerinin Spora Karşı Tutumlarına Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2016;5:129-136.
 14. Çoban Ü, Bayazıt B, Atalı L, Uca M. Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının Benlik Saygısı Düzeyine Etkisinin İncelenmesi (Doğu Marmara Bölgesi Üniversiteleri Örneği). *Turkish Studies*. 2020;15(1):105-116. doi:10.29228/TurkishStudies.39954.
 15. Göksel AG, Caz Ç, Yazıcı ÖF, İkizler HC. Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması: Marmara Üniversitesi Örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*. 2017;8(2):123-134. doi:10.17155/omuspd.322783.
 16. Milanović Z, Sporiš G, Trajković N, et al. Attitudes Towards Exercise and the Physical Exercise Habits of University of Zagreb. *Annales Kinesiologie*. 2013;4(1):57-70.
 17. Yıldız AB, Arı Ç, Yılmaz B. Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ankara Yıldırım Beyaz Üniversitesi Örneği). *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*. 2017;1(1):35-45.
 18. Sarı A, Taylan S. İlk ve Acil Yardım Önlisans Programı Öğrenci ve Mezunlarının Spora Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Spormetre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*. 2020;18(2):39-49. doi:10.33689/spormetre.579293.
 19. Gümüşhane Üniversitesi. Birimlere Göre Öğrenci Sayıları. https://obs.gumushane.edu.tr/oibs/public_stats/index.aspx. Erişim Tarihi: 30.11.2019.
 20. Yazıcıoğlu Y, Erdoğan S. *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık, Ankara. 2004;(s 53).
 21. executive summary of the clinical guidelines on the identification, evaluation, and treatment of overweight and obesity in adults. *Arch Intern Med*. 1998;158(17):1855-1867. doi:10.1001/archinte.158.17.1855.
 22. Şentürk HE. Spora Yönelik Tutum Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2014;7(2):8-18.
 23. SPSS statistics for windows. Armonk, NY; 2013.
 24. Koçak F. Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2014;12(1):59-69. doi:10.1501/Sporm_0000000254.
 25. Kalfa M. Diş Hekimliği Fakültesindeki Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2019;17(1):165-181. doi:10.33689/spormetre.467670.
 26. Şimşek A, Karahüseyinoğlu MF. Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi: Fırat Üniversitesi örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*. 2020;11(1):46-54. doi:10.17155/omuspd.595475.
 27. Kangalgıl M, Hünük D, Demirhan G. İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*. 2006;17(2):48-57.
 28. Albarracín D, Zanna MP, Johnson BT, Kumkale GT. *Attitudes: Introduction and Scope*. Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers; 2005.
 29. Tomik R, Olex-Zarychta D, Mynarski W. Social values of sport participation and their significance for youth attitudes towards physical education and sport. *Studies in Physical Culture and Tourism*. 2012;19(2):99-104.
 30. Türkmen M, Abdurahimoğlu Y, Varol S, Gökdağ M. İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*. 2016;2(1):48-59.
 31. Varol R, Varol S, Türkmen M. Bartın Üniversitesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*. 2017;3(2):316-329.
 32. Caz Ç, Bıçakçı YS, Nakipoğlu FF. Spora Yönelik Tutum ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*. 2019;10(3):484-491.
 33. Çoban Ü, Bayazıt B, Uca M. Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının Yaşam Kalitesi, Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi: Doğu Marmara Bölgesi Üniversiteleri Örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 2020;15(26):4362-4385. doi:10.26466/opus.665339.

34. Akoğuz Yazıcı N, Kalkavan A, Özdilek Ç. Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*. 2016;4(SI 2):404-411. doi:10.14486/IntJSCS566.
35. Yanık M, Çamlıyer H. Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları İle Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz & Antrenman Bilimi Dergisi*. 2015;1(1):9-19. doi:10.18826/ijsets.95709.
36. Yüksel M. Cinsiyet ve Spor. *Journal Of History School*. 2014;7(XIX):663-684. doi:10.14225/joh581.
37. Belli E, Bedir F, Turan M. Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ile Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2019;(S.9):89-103. doi:10.29157/etusbe.123.
38. Fenczyn J, Szmigiel C. Attitude Towards Physical Activity Among Boys and Girls With Simple Obesity. *Studies in Physical Culture & Tourism*. 2006;13(2):33-41.
39. Deforche BI, Bourdeaudhuij IM de, Tanghe AP. Attitude toward physical activity in normal-weight, overweight and obese adolescents. *J Adolesc Health*. 2006;38(5):560-568. doi:10.1016/j.jadohealth.2005.01.015.